

5 december 2024

Ert dnr: U2024/01680

Till: Utbildningsdepartementet

MEDBORGARSKOLANS YTTRANDE ÖVER SOU 2024:42

Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid

En bred politisk överenskommelse är angeläget

Medborgarskolan är ett studieförbund som grundades 1940 av dåvarande Högerpartiet och än idag är Moderaterna en av våra medlemsorganisationer. Inriktningen i starten var samhällsstudier och de två första kurserna var ”Svensk näringsgeografi” samt ”Kommunalkunskap”. I en folkstyrd stat som Sverige, menade grundarna, är medborgarna helt enkelt tvungna att skaffa sig kunskap om samhällsfrågorna. Medborgarskolan skulle arbeta både för utbildning och för bildning, ”ty ingetdera kan undvaras i vårt land”.

Folkbildning har varit Medborgarskolans kärnuppdrag och en viktig samhällsinsats sedan starten och vi anser därför att det angeläget att beslut om den framtida folkbildningspolitiken fattas i bred politisk enighet. Bara så kan den folkbildningen få långsiktigt hållbara förutsättningar och fortsätta bidra till samhällsnytta och en välmående demokrati.

8.2.2 Resurser och organisering på Folkbildningsrådet

Utredningen visar väl hur Folkbildningsrådets kostnader för kontroll ökat sedan studieförbunden upptäckte att de utsatts för bedrägerier 2019. Studieförbunden är inte representerade i Folkbildningsrådets styrelse men i representantskapet som fastställer rådets budgetram. Studieförbunden har tillstyrkt utbyggnaden av Folkbildningsrådets kontrollverksamhet. Utöver Folkbildningsrådets kostnadsökning har studieförbunden själva byggt ut sina egna kontrollapparater. För varje ny kontroll som Folkbildningsrådet inför, tillkommer ett nytt uppdrag för studieförbunden att leverera underlag.

Samtidigt som kontrollverksamheten byggts ut har statsbidragen till studieförbunden stått still sedan 2016, vilket i fasta priser innebär en urholkning med 30 procent till och med 2023.

I statsbudgeten för 2024 beslutades att nivån på statsbidragen skärs ned med 500 miljoner kronor till 2026. Det motsvarar en tredjedel av statsbidraget.

Från 1992 har dessutom anslagen från kommunerna till studieförbunden minskat

med två tredjedelar i fasta priser, och regionernas anslag med en tredjedel.

Det är angeläget att folkbildningen finansieras gemensamt mellan stat, regioner och kommuner. Medborgarskolan menar att det behövs en ny överenskommelse om folkbildningens offentliga finansiering mellan statlig, regional och kommunal nivå.

9.2 Folkbildningen når många men har svårt nå vissa grupper

Medborgarskolan anser att utredningens bedömning att nå nya och underrepresenterade grupper är lovvärd. Utredningens krav på att göra ”mer”, nå ”fler” krockar dock med regeringens nedskärningar på anslagen till studieförbunden. De senaste årens tydliga prioritering av granskning och kontroll har också minskat resurserna för folkbildningsarbetet och försvårat möjligheterna att nå underrepresenterade grupper. Vi delar utredningens ambition att nå fler människor och ser gärna att staten har det som en målsättning. För att det ska vara möjligt krävs att studieförbunden över tid får ökade resurser.

12.3.1 Förslag på ny målstruktur för folkbildningspolitiken

Medborgarskolan välkomnar en ny målstruktur som tydliggöra målen för folkbildningspolitiken. Dessa mål är statens och studieförbunden sätter sedan upp egna mål styr sin verksamhet, vilket behöver tydliggöras i beskrivningen av målstrukturen. Medborgarskolan vill också understryka att ett genomförande av en ny målstruktur måste kopplas till en utökad finansiering.

12.3.2 Förslag på nytt övergripande mål för folkbildningspolitiken

Medborgarskolan ställer sig bakom utredningens förslag och anser att utredningens ansats utifrån den deliberativa demokratin stämmer väl överens med folkbildningens sätt arbeta där vi *gör* demokrati i samtal, dialog och möten. Om demokrati ska skrivas in uttryckligen i målen anser Medborgarskolan att demokrati bör nämnas i det fjärde delmålet enligt följande:

”stärka demokratin genom höjd bildningsnivå, höjd utbildningsnivå och ökad delaktighet i samhället”.

Medborgarskolan välkomnar utredningens ambition att formulera ett mål som syftar till en samhällseffekt och som inte ska styra hur studieförbunden ska arbeta, eftersom studieförbunden bör formulera sina egna med verksamheten.

12.3.3 Förslag på nya delmål för folkbildningspolitiken

Medborgarskolan tillstyrker förslagen till delmål med en ändring. Medborgarskolan föreslår

att det tredje delmålet formuleras ”Att fler människor får nya och återkommande möjligheter till *livslångt lärande och* att gå vidare i arbetsliv och studier.”

Medborgarskolan anser att utredningens förslag gör att effekter och resultat av folkbildning kommer i fokus. Detta bidrar i förlängningen till att synliggöra det värde folkbildningen skapar för samhälle och individ.

Det sker betydande förändringar i styrningen av studieförbunden i syfte att lägga mer vikt vid kvalitetsfaktorer än vid volym. Denna omläggning får stöd från utredningen och tillmötesgår önskemål från riksdag och regering.

För att studieförbunden ska kunna nå många människor med de kvalitetskrav som ställs krävs en god finansiering. För närvarande sker en betydande nedskärning av de statliga anslagen till studieförbunden vilket kraftigt minskar möjligheten att nå många.

12.3.4 Förslag på nytt syfte med statsbidraget till folkbildningen

Medborgarskolan tillstyrker förslaget till nytt syfte med statsbidraget till folkbildningen. För att uppfylla syftet med en finansiering av en infrastruktur för folkbildning i hela landet krävs ökade statliga anslag.

13.1.4 SISU Idrottsutbildarna bör inkluderas i den officiella statistiken för studieförbunden

Medborgarskolan tillstyrker förslaget att Statistiska centralbyrån ska få i uppdrag att samla in statistik om SISU idrottsutbildarna och inkludera dessa i statistiken om studieförbunden. Hänsyn behöver då tas till att statistiken idag inte är jämförbar bland annat pga. olika typer av verksamhetsformer. Det finns risker för brister i jämförbarhet och risken för missförstånd eller missbruk finns.

Medborgarskolan avstyrker förslaget att Statistiska centralbyrån föreslagna uppdrag ska finansieras från utgiftsområde 17 anslag 14:1 Statsbidrag till studieförbund. Om så ändå görs ska finansieringen inte tas från den del av anslaget som tilldelas studieförbunden inom Folkbildningsrådet.

13.3 Nya mål för folkbildningen behöver belysas med nya indikatorer

Medborgarskolan delar utredningens uppfattning att indikatorerna för uppföljningen av folkbildningen behöver revideras och förnyas.

Det är viktigt att nya indikatorer utformas utifrån underlag som finns hos Folkbildningsrådet och SCB, och som kan mätas utan extra arbetsinsatser av studieförbunden. Antalet indikatorer bör hållas till ett minimum för att utvärderingen inte ska medföra en onödigt stor administration. Indikatorerna bör samordnas med Folkbildningsrådets indikatorer så att studieförbunden så långt möjligt inte drabbas av dubbla uppsättningar indikatorer.

Indikatorn under delmål ett har fokus på ämne och fångar därför inte upplevd meningsfullhet mening och de insikter deltagarna når bortom studiecirkelns ämne.

Indikatorn under delmål två ”antal deltagare i kulturprogram” kan bli mer träffsäker. Arrangemangstypen kulturprogram behöver inte nödvändigtvis avse kulturverksamhet. Ett kulturprogram är inte sällan en föreläsning som handlar om annat än kultur. Statistiken för kulturprogram är uppdelad efter kulturtyper. Om indikatorn omformulerades till ”antal deltagare i kulturprogram, annat än föreläsning”, skulle den få en högre validitet. Medborgarskolan vill dock påpeka att det finns en risk att indikatorn styr mot volym i kulturprogram. Däri ligger en motsättning gentemot statsbidragssystemet som styr mot ökad andel studiecirkel. Medborgarskolan tillstyrker indikatorn ”*Andel deltagare som deltar i verksamheter med kulturell inriktning*”.

Indikatorerna under delmål tre avser endast folkhögskolan. Därmed blir det oklart vilken relevans delmålet har för studieförbunden. Den föreslagna målformuleringen kommer att kunna väcka förväntan på studieförbunden om att bidra till delmålet, exempelvis hos kommuner och regioner. Medborgarskolan anser att även detta delmål ska gälla för hela folkbildningen.

Medborgarskolan anser att det tredje delmålet bör göras mer relevant för studieförbunden genom att lägga till *livslångt lärande*. Det tillägget gör det möjligt att utforma en indikator som är relevant för studieförbunden.

Medborgarskolan vill anföra följande angående *indikatorerna under delmål fyra*. Vi avstyrker förslaget att använda indikatorn *Andel personer med funktionsnedsättning i studieförbund*. Studieförbunden samlar inte in någon statistik över antal deltagare med funktionsnedsättning och anser att det vore olämpligt att göra det eftersom det är en känslig personuppgift som vi inte vill registrera.

En alternativ väg kan vara att i en indikator mäta omfattningen av verksamhet som vänder sig till denna målgrupp. Indikatorn mäter dock inte möten mellan människor med olika bakgrund och erfarenheter.

Medborgarskolan har ingen invändning mot förslaget att använda indikatorn *Upplevelsen av att vara delaktig i samhället*. Vi föreslår att indikatorn formuleras om för att bättre fånga hur upplevelsen av att vara, eller vilja vara, delaktig i samhället påverkats av studiecirkeldeltagandet, och att Folkbildningsrådets fråga till cirkeldeltagare formuleras om på motsvarande sätt. Folkhögskolornas motsvarande indikator: ”andel som fått inspiration till att vilja påverka saker i samhället” är bättre formulerad.

14.3 Utredningen föreslår att självförvaltningsmodellen behålls

Medborgarskolan tillstyrker förslaget om fortsatt självförvaltning samt att Folkbildningsrådet behöver utvecklas. Självförvaltningsmodellen är viktigt att värna eftersom den bidrar med den principiellt viktiga armlängds avstånd mellan politiken och folkbildningen. Den är dessutom resurseffektiv. Det är dock viktigt att understryka att en utveckling av Folkbildningsrådet inte får ske på bekostnad av de anslag som studieförbunden får del av, särskilt som resurserna just nu skärs ner kraftigt.

14.4 Utredningens alternativa förslag innebär att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) tar över ansvaret för fördelning, kontroll, uppföljning och utvärdering av statsbidraget till folkbildningen

Medborgarskolan avstyrker det alternativa förslaget om att överföra uppdragen till MUCF. Medborgarskolan anser att självförvaltningsmodellen är resurseffektiv och bidrar till att behålla armlängds avstånd mellan politiken och folkbildningen. Utredningen skriver att en övergång till en myndighet skulle kräva åtgärder för att motverka statlig styrning genom myndighet. Några sådana förslag finns dock inte i utredningen. Den bristen stärker argumentation för en fortsatt självförvaltning.

Medborgarskolan delar utredningens uppfattning om att hela folkbildningen ska hållas ihop och hanteras inom en samlad modell.

15.2 Uppföljning och utvärdering av statsbidraget till folkbildningen bör utvecklas

Medborgarskolan delar utredningens bedömning. Detta förslag kräver dock ny statlig finansiering utanför folkbildningsanslagen.

15.3 En ny modell för uppföljning och utvärdering av statsbidraget till folkbildningen ska införas

Medborgarskolan tillstyrker att analys, uppföljning och utvärdering fortsatt ska ligga kvar inom självförvaltningen. Det är centralt att ytterligare medel tillförs hela vägen ut till enskilda studieförbund om dessa delar ska öka i omfattning.

Det finns värden av folkbildningen för människor och samhälle som kan inte fångas av numerära indikatorer utan bättre belysas genom en kvalificerad utvärdering. En sådan utvärdering kräver en kvalificerad kompetens som byggs upp över tid. Det är därför angeläget att inrätta en permanent statlig utvärdering av folkbildningen. En sådan måste finansieras utanför ordinarie folkbildningsanslag.

15.4 Myndigheten för kulturanalys ska utvärdera effekterna av statens stöd till folkbildningen

Medborgarskolan tillstyrker att Myndigheten för kulturanalys (MYKA) får ett samlat ansvar för analys och utvärdering av folkbildningen i förhållande till de folkbildningspolitiska målen. Det är angeläget att den statliga utvärderingen avgränsas till effekterna av folkbildningspolitiken och bidragsgivningen på aggregerad

nivå och inte avser de enskilda statsbidragsmottagarna. Medborgarskolan välkomnar att utredningen tydligt avgränsar MYKA:s uppdrag från folkbildningens egen utvärdering och verksamhetsuppföljning.

15.7 Delar av Folkbildningsrådets och SISU Idrottsutbildarnas utvärderingsverksamhet bör ses över

Medborgarskolan delar utredningens bedömning. Det är angeläget att den föreslagna utvärderingsverksamheten inte enbart innebär en ökning av mängden utvärdering och analys av folkbildningen, utan att förändringen medför en effektivisering där en del av den nuvarande utvärderingen och analysen ersätts.

15.8 MYKA, IFAU och CIF ska ha tillgång till relevant underlag

Medborgarskolan tillstyrker förslaget.

16.3 Kontrollen har utökats men behöver stärkas ytterligare

Medborgarskolan delar utredningens uppfattning om att en förskjutning från en tyngdpunkt mot tillit till en tyngdpunkt mot kontroll ligger i linje med trenderna i förvaltningspolitiken och bidragsgivningen generellt. I avsnitt 8.2 redogör utredningen för det kraftfulla arbete som folkbildningens aktörer genomfört i syfte att säkerställa att statsbidraget används korrekt: ”Utredningen kan konstatera att Folkbildningsrådets resurser till kontroll och uppföljning har ökat markant de senaste åren.”, ”Kostnader för kontroll och uppföljning har tredubblats sedan 2019, en ökning på 11,4 miljoner kronor.”, ”Rådet har utvecklat även andra uppföljnings- och kontrollinsatser samt vidtagit många nya åtgärder som syftar till en ändamålsenlig bidragsanvändning. Listan på åtgärder som Folkbildningsrådet har vidtagit 2020–2023 är imponerande lång.”

I ljuset av de effektiva åtgärder som redan vidtagits inom folkbildningen, samt utredningens konstaterande att folkbildningen redan byggt ut ett omfattande kontrollsystem kan konstateras att Medborgarskolan anser att utredningen borde ha hamnat i en annan slutsats. De åtgärder som redan genomförts har visat sig effektiva och ytterligare skärpningar riskerar att öka det administrativa arbete som redan sker ute i studieförbunden på nationell och lokal nivå. Sammantaget har detta inneburit och kommer att innebära att resurser flyttas från att genomföra folkbildningsverksamhet till uppföljning och kontroll.

16.4 Ökad transparens och insyn i bidragsanvändningen är nödvändigt för ett ökat förtroende

Medborgarskolan delar utredningens bedömning. Medborgarskolan anser dock att statens önskan om transparens och insyn måste vägas mot civilsamhällets behov av att skyddas från statlig kontroll och styrning. Om civilsamhället förlorar sin självständighet gentemot staten förloras en viktig förutsättning för att verka fritt. Med en skärpt statlig styrning kommer staten att motverka sina egna syften, då studieförbunden skulle förlora en del av den särart som gör att de kan skapa fri bildning och kultur i hela landet.

Statens önskan om transparens och insyn måste också vägas mot den enskildes rätt att delta i folkbildande sammanhang utan statlig övervakning. Det är angeläget att åtgärder för ökad transparens inte kränker den personliga integriteten eller hotar föreningsfriheten.

Studieförbunden har tagit egna initiativ för att öka transparensen men invänder mot statlig reglering av detta.

16.4.1 Kontrollresultat och kontrollbeslut bör tillgängliggöras

Medborgarskolan tillstyrker att resultat från uppföljnings- och kontrollinsatser publiceras efter att Folkbildningsrådet fattat beslut i ärendet.

16.4.2 Studieförbunden bör kunna särredovisa sina kostnader

Medborgarskolan invänder inte emot förslaget, men det slår in öppna dörrar. Arbetet med att redovisa den statsbidragsberättigade folkbildningsverksamheten på kostnadssidan redan är på gång. För att särredovisning ska vara möjligt behöver Folkbildningsrådet ta fram användbara definitioner av begreppen.

Eftersom studieförbundens verksamhet, till skillnad från många andra statsbidragsfinansierade verksamheter, bara delvis är finansierade av staten utgör förslaget en stor utmaning. Vid sidan av statsbidraget kommer resurser från kommuner, regioner, deltagaravgifter, samarbetsparter (som bidrar med tillgång till lokaler, utrustning med mera) och från ideella krafter. Det är inte rimligt sett till arbetsinsats att särredovisa vilken andel som statsbidraget utgör per arrangemang. En rimlig nivå vore att särredovisa kostnaderna för statsbidragsberättigad folkbildningsverksamhet per studieförbund, med hjälp av väl underbyggda schabloner.

16.5 De förordningsstyrda bidragsvillkoren bör utökas och förtydligas

Medborgarskolan tillstyrker statliga demokrativillkor men inte redovisning till staten av samverkan med andra organisationer.

16.4.3 Öppen redovisning av samverkan med andra

Medborgarskolan avstyrker förslaget om att redovisning av samverkansparter ska ske samlat till staten och ställas som krav för att motta statligt stöd. En följd av sådan rapportering skulle i praktiken bli ett statligt register över samverkansparter, vilket rimmar illa med en liberal demokrati.

Förslaget slår dessutom in öppna dörrar eftersom studieförbunden redan på eget initiativ har beslutat om offentlig redovisning av samverkansparter inom ramen för självförvaltningen. En kommun eller region ska på begäran få information om den folkbildningsverksamhet som bedrivs med offentliga medel genom att varje studieförbund öppet redovisar verksamheten med de samverkansparter som har fler än tio deltagare. Redovisningen innehåller: namn på samverkansparten, antal unika deltagare, antal arrangemang, antal studietimmar, antal kulturprogram samt antal deltagare i snitt per kulturprogram. Redovisningen görs per samverkanspart, och endast dem med fler än 10 deltagare.

Medborgarskolan avstyrker förslaget om att studieförbunden utöver redovisningen av samarbetsparter även ska beskriva hur varje samverkan bidragit till främjandet av statens folkbildningspolitiska mål, eftersom statens mål inte ska vara styrande för folkbildningsverksamheten på det sättet.

16.5.2 Förordningen om statsbidrag till folkbildningen bör utökas med demokrativillkor

Medborgarskolan tillstyrker förslaget om ett likalydande demokrativillkor för statligt stöd till civilsamhället. Studieförbunden har tidigt agerat inom ramen för självförvaltningen och är därför väl förberedda för ett statligt demokrativillkor.

Studieförbunden har i januari 2022 och juni 2023 antagit två gemensamma dokument som ställer tydligare och skarpare krav än de statliga demokrativillkoren.

Studieförbundens Demokratiförklaring slår fast den demokratiska värdegrund som alla studieförbund utgår från. Den gäller för alla i organisationen, inklusive förtroendevalda, anställda och cirkelledare.

Studieförbunden ska arbeta demokratifrämjande med individer eller grupper som vill utveckla sina demokratiska värderingar. Sådana insatser måste vara noga genomtänkta och följas nära.

I *Studieförbundens kvalitetskod* finns ett avsnitt om demokrati med rutiner för att säkra demokratisyftet och motverka odemokratisk verksamhet.

16.5.3 Villkoren på mottagare av bidrag till civilsamhället bör bli mer enhetliga

Medborgarskolan anser att strävan efter enhetliga villkor behöver balanseras mot behovet att utforma villkoren efter verksamheten och mottagaren. Bidragsmottagarna har mycket olika storlek och förutsättningar.

16.6 Kontrollen av statsbidraget till folkbildningen behöver bli mer effektiv

Medborgarskolan delar utredningens uppfattning om att det inte nödvändigtvis behövs mer utan rätt kontroll, men saknar förslag för att effektivisera kontrollerna. I avsaknad av effektiviseringsförslag befarar Medborgarskolan att utredningens förslag om förstärkt kontroll och ökade krav kommer kräva ännu mer av studieförbundens resurser på bekostnad av folkbildningsverksamheten, vilket vore mycket olyckligt.

16.6.1 Kontrollerna ska vara strategiska och riskbaserade

Medborgarskolan tillstyrker förslaget om att kraven på en betryggande styrning och kontroll ska införas i förordningen. En god intern styrning och kontroll utgör basen för ett effektivt kontrollarbete och att förordningen omfattar alla bidragsmottagare borgar för en större grad av likvärdighet mellan bidragsmottagarna. All eventuell utökning av kontrollansvar måste dock åtföljas av en finansiering.

16.6.2 Det behövs mer oberoende och förebyggande inslag

Medborgarskolan delar utredningens bedömning att oberoende och förebyggande kontroller är att föredra framför efterkontroller, samt att det vore önskvärt med ett mer effektivt kontrollsystem. Det saknas konkreta förslag från utredningen i denna del. Sådana konkreta förslag bör tas fram av Folkbildningsrådet. Det finns en uppenbar risk att förslagen kommer att leda till fler kontroller och en ökad administrativ börda och Medborgarskolan vill därför framhålla att finansiering måste följa med en eventuell utökning av kontrollansvar.

16.6.3 Det nya bidragsfördelningssystemet bör utvärderas av en extern granskare

Medborgarskolan delar utredningens bedömning.

16.6.4 Tillgången till kontrollrelaterad kompetens och information behöver förbättras

Medborgarskolan delar utredningens uppfattning om att kontrollsystemet inom folkbildningen är resurskrävande. Medborgarskolan anser att folkbildningen måste tillföras resurser för att bekosta den ökade kontrollverksamheten.

Medborgarskolan delar utredningens uppfattning om att det är angeläget att ideella organisationer som agerar i myndighets ställe ges tillgång till samma stödfunktioner som bidragsförmedlande myndigheter.

Utredningen framför olika förslag om register och databaser över civilsamhällets organisationer. Medborgarskolan är principiellt emot statlig registerföring över civilsamhället. En sådan registerföring riskerar äventyra vår grundlagsskyddade föreningsfrihet och yttrandefriheten. Det civila samhällets verksamhet är också nära förknippad med mötesfriheten.

Medborgarskolan har inga invändningar emot att Folkbildningsrådet föreslås omfattas av underrättelseskyldighet när det gäller statliga företagsstöd.

17.5 Förslag om en ny modell för statlig medverkan vid revision av statsbidraget till folkbildningen

Medborgarskolan tillstyrker förslaget om statlig revision av statsbidraget till folkbildningen. Medborgarskolan välkomnar särskilt att regeringen inte ska kunna styra inriktningen av revisionen då revisorn föreslås bli helt oberoende av regeringens politik.

Det är viktigt att den statliga revisionen blir tydligt reglerad så att statens behov tillgodoses samtidigt som självförvaltningen värnas. Av den anledningen är det angeläget att revisionen avgränsas till statsbidraget och Folkbildningsrådets bidragsförmedling. Folkbildningsrådet är en ideell förening med verksamhet utöver hantering av statsbidraget. Denna verksamhet styrs av medlemmarna på samma sätt som i andra föreningar. Folkbildningsrådets föreningsverksamhet är därmed en del av civilsamhället och bör därför inte omfattas av statlig revision. Detsamma gäller studieförbunden.

18.1.4 Återbetalade medel ska i vissa fall betalas tillbaka till staten

Medborgarskolan avstyrker förslaget om återbetalningsskyldighet. Utredningen har inte redovisat exempel på andra myndigheter som är skyldiga att återbetala medel till staten. Utredningen skriver på sidan 479 att det är svårt att hitta jämförelser: ”Ekonomistyrningsverkets handledning saknar vägledning i denna del”. Staten har genom riksdagsbeslut avsatt medel på anslaget till folkbildningsändamål. Riksdagsbeslutet om anslagets användning bör följas. Det innebär att återbetalda medel oavsett belopp bör omfördelas av Folkbildningsrådet till annan verksamhet som omfattas av

anslagsändamålet.

Medborgarskolan föreslår därför istället att återtaget statsbidrag ska omfördelas av Folkbildningsrådet till folkbildningsändamål inom anslaget.

18.2.3 Nuvarande ordning för hantering av oförbrukade medel ska lämnas oförändrad men transparensen behöver öka

Medborgarskolan har inga invändningar emot förslaget om redovisning av oförbrukade medel. För att redovisningen ska vara möjlig behövs användbara definitioner av begreppen.

18.2.4 Villkor för återbetalning av oförbrukade medel

Medborgarskolan avstyrker förslaget om återbetalningsskyldighet beträffande oförbrukade medel. För det fall att en återbetalningsskyldighet ändå ska införas tillstyrker Medborgarskolan att de medel som i så fall ska betalas tillbaka, ska omfördelas av Folkbildningsrådet till folkbildningsändamål inom anslaget.

19.1 Ikraftträdande av utredningens förslag

Medborgarskolan välkomnar att förändringarna föreslås införas samlat. Det är dock angeläget att eventuella förändringar införs med god framförhållning. Ur det perspektivet framstår ett genomförande den 1 januari 2026 som svårt i relation till att remissvaren ska lämnas in i december 2024.

20.17 Finansiering av utredningens förslag

Medborgarskolan avstyrker utredningens förslag om att de medel som enligt utredningens beräkning ska tillföras ett flertal myndigheter ska finansieras från anslag 14:1 och 14:2 under utgiftsområde 17. Medborgarskolan anser att samtliga åtgärder med anledning av utredningen ska vara fullt finansierade av staten.

För Medborgarskolans räkning

Cecilia Brinck

Förbundsordförande